METSÄRETKEILYSTÄ

EMIL VESTERINEN

DAS WANDERN IN DEN WÄLDERN

REFERAT

Helsinki 1942 Suomalaisen Kirjallisuuden Seuran Kirjapainon Oy.

Varmaan jokainen kaupunkilainen on huomannut, että lauantai-iltapäivisin ja sunnuntaiaamuisin tuhannet kaupunkilaiset pyrkivät ulos kaupungista, kuka jalan, kuka pyörällä tai autolla, useimmat kuitenkin jalan. Ei ole matkan määrä edes aina tarkoin tiedossa, mutta jonnekin luontoon, metsiin se useimmiten käy. »Lenkille» lähtö on tullut muotiin niin nuorille kuin vanhoillekin. Jokainen tietää, että kävelijälle on ikävintä ja raskainta pölyisen maantien jopa asfalttitienkin kävely. Ohi ja vastaan ajaa autoja, joten saa aina olla miltei henkikurkussa. Laajan viljelysmaiseman ohi kulkiessa taasen ei katse takerru juuri mihinkään; kaikki on samanlaista, aurinko polttaa kesällä, talvella käy kylmä viima ja tuuli. Sensijaan m e t s ä tiellä tai -poluilla on käynti kevyttä, ei ole autoista vastusta, ehtii katsahtaa ympärilleenkin ja nähdä tarkoin, mitä lähellä on. Kävelymatkoja metsissä, m e t s ä r e t k e i l y j ä pidetäänkin monissa maissa terveyden kannalta suorastaan välttämättöminä. Samalla ne lähentävät kansalaisia metsän ja sen elämän ymmärtämiseen. Niiden ei tarvitse olla joukolla tehtyjä valtakunnanmarsseja, ne voivat olla pienten ryhmäin hiljaista kävelyä luonnon metsissä.

Metsänhävityksistä ja metsäpaloista kuuluisassa maanosassa, Amerikassa, erityisesti Yhdysvalloissa on tehty paljon työtä metsäretkeilyn edistämiseksi. Ensimmäinen kansallispuisto »*Yellowstone National Park*» perustettiin siellä jo v. 1872. Kongressin päätöksessä sanotaan, että puisto on tarkoitettu »ikuisiksi ajoiksi yleiseksi puistoksi kansan huviksi ja hyödyksi». Sen ala on lähes 900 000 ha. Se on muodostunut metsänystäville suorastaan pyhiinvaelluspaikaksi. Nykyään on Yhdysvaltain kansallispuistojen ala 1.8 % koko metsäalasta. Näiden lisäksi on Yhdysvalloissa n.s. kansallismetsiä, nykyään 25 % koko metsäalasta. Ne ovat talousmetsiä, mutta niihin on rakennettu kävelyteitä ja polkuja, leiriytymispaikkoja, kaivoja, näkötorneja, leikkikenttiä, uimarantoja, matkailumajoja j.n.e. metsänkävijöitä silmälläpitäen. Yksistään lähellä New Yorkin kaupunkia sijaitsevaan *Palisade*-kansallismetsään, jonka pinta-ala on 20 000 ha, on tällaisiin laitteisiin uhrattu 10 milj. dollaria. On koetettu asiat järjestää niin, että retkeilijät johdetaan kansallismetsissä vartavasten rakennettuja teitä ja polkuja myöten juuri sellaisiin paikkoi-

hin, joissa on kiintoista nähtävää, eikä niinkään paljon metsien uudistus- ja hakkausalueille eikä kuloarkoihin paikkoihin, joissa metsien vahingoittamiseen saattaisi olla tilaisuutta. Leiriytymispaikat on tarkoin määrätty ja varattu niille riittävästi tilaa. Tällaisia leiriytymispaikkoja oli jo v. 1926 kansallismetsissä kaikkiaan 757, mutta v. 1934 oli niitä 2 229, joissa samana vuonna leiriytyi 2.2 milj. henkeä, eli noin 1 000 henkeä leiriä kohti. Metsäretkeilyn suunnatonta lisäytymistä Yhdysvalloissa osoittaa se, että kun kansallismetsissä v. 1917 kävi retkeilemässä 3 160 000 henkeä, oli niiden luku v. 1927 jo yli 18.5 milj. ja 1934 34.7 milj. henkeä. Samaan aikaan kävi valtion kansallispuistoissa yli 50 milj. retkeilijää. Syystä huomauttaakin Syracusan yliopiston professori O. Heiberg, että kun matkailijat maksavat leiriytymisoikeudestaan pienen maksun, ovat nämä maksut eräissä kansallismetsissä an aneet suuremman tulon kuin itse metsät.

Riittäköot jo nämä luvut, jotka tähän on otettu edellämainitun professorin ansiokkaasta kirjoituksesta. Mutta mitä on sitten metsäretkeily? Se on ihmisissä elävä halu päästä jokapäiväisestä työstä, kaupunkien kivimuurien ahtaudesta hetkeksi takaisin luontoon, raittiiseen ilmaan, vapauteen. Se ei ole enää metsäläisen hävittävää vapautta, vaan katselemista, kuuntelemista, lepoa ja rauhaa, iloa ja virkistystä. Oikea metsäretkeilijä liikkuu metsässä aina verkalleen ja jalkaisin. Hän käyttäytyy metsissä noudattaen periaatetta: »Tämä metsä on minun, sinun, meidän; koettakaamme säilyttää se kauniina ja kunnossa.» Oikea metsäretkeilijä ei sytytä kulovalkeaa, ei taita oksia puista, ei vikuuta puita, ei revi tuohta koivusta, eikä poimi kukkia sieltä, missä se on kielletty. Ja kuitenkin koko luonto on hänen hallussaan, metsä ja maa hänen astinlautanaan. Mutta kunnollisille metsäretkeilijöille on suotava tilaisuus pysähtyä metsämailla, leiriytyä ja yöpyä siellä. Heille on sitä varten määrättävä sopivat alueet, varattava tilaisuus saada puita nuotiota varten. Retkeilijä tarvitsee vettä keittääkseen; häntä ei saa tarpeettomasti häiritä, sillä hän on tullut lepuuttamaan hermojaan, hän ei halua uusia tuttavuuksia, hän haluaa olla vain omassa suljetussa seurassaan. Kun hänen telttansa on sitä varten määrätyllä luvallisella alueella, kun hän ottaa huomioon varovaisuustoimenpiteet, jotka leiriä varten on asetettu, on hän oikea metsäretkeilijä.

Näille periaatteille pohjautuu metsäretkeily Ameriikassa. Tähän on vielä lisättävä, että suurilla leiriytymispaikoilla on metsänhoitomiehiä oppaina, jotka iltaisin pitävät leireihin kokoontuneille esitelmiä metsien historiasta, metsäluonnosta, metsien luonnon- ja kansantaloudellisesta

merkityksestä. Siten he lähentävät kansalaisia suopeiksi metsäasialle, siten he hankkivat uusia ystäviä metsälle, siten he opettavat laajat piirit käsittämään, mitä metsät merkitsevät.

Meillä on perustettu laajoja luonnonpuistoja ja -suojelualueita, on kansallispuistoja, mutta suurin osa niistä on suurelle yleisölle saavuttamattomissa paikoissa liian kaukana. Niilläkin on tietysti oma tärkeä tehtävänsä. Mutta meiltä puuttuu kansallismetsiä, joissa retkeily ja leiriytyminen olisi järjestetty laajoille piireille mahdolliseksi. Ei ole ihme, jos meillä metsänkävijöitä on suhteellisen vähän.

Väestöstämme asuu noin 1/5 kaupungeissa. Maalaisväestöllä ovat metsät, metsäpolut ja tiet lähellä. Mutta kaupunkien ja kauppalain asukkaiden on niitä etsittävä. Meidän ei tarvitse ottaa suurta Ameriikkaa kaiken esikuvaksi, mutta kysyä sopii, eikö meidänkin kaupunkilaisille olisi varattava kansallismetsiä, teineen, polkuineen ja leiripaikkoineen. Ennenkaikkea me tarvitsisimme sellaisia nuorisolle. Minua on aina säälittänyt lapset, joiden läpi kesän täytyy leikkiä kivitalojen välissä olevassa hiekkaläjässä, johon yksinpä koirallakin näyttää olevan vapaa pääsy. Ja kun ajattelemme lähinnä pääkaupunkiamme, eivät asiat ole hyvin. Meillä on pääkaupungilla omia metsiä, vieläpä verraten lähellä kaupunkia. Eivätkä valtionmetsätkään ole perin kaukana. On aivan kaupungin äärellä myös leiriytymispaikkoja ja uimarantoja, on viikonloppumajojen ahtaita »kaupunkeja». Mutta nämä eivät johdata sittenkään tarpeeksi luontoon. Ne ovat liiaksi kulttuurin pilaamia. Meidän maallemme ovat metsät tärkeä elinehto. Syvemmälle niihin olisi kaupunkilaisia johdettava ja opetettava heidät oikeiksi metsäretkeilijöiksi ja metsänystäviksi. Tässä on suuri tehtävä edessä, sillä kaupunkilaisillamme pyrkii olemaan väärä käsitys metsistä ja suhtautumisesta niihin. Onhan nähty, mitä ilkivaltaa tehdään esim. pääkaupungin metsissä.

Ameriikassa laaditaan oppaita metsänkävijöille. Niissä selostetaan metsänkävijöille tiet, polut, leiriytymispaikat, leikkikentät, nähtävyydet j.n.e. tarkoitukseen sopivissa metsissä. Niissä on opastettu, miten metsissä on liikuttava ja käyttäydyttävä. Tällaista opastusta ei meidän kaupunkilaisillemme ole annettu juuri nimeksikään. Kaupungit antavat kyllä kieltoja, ettei metsiä saa turmella, mutta ne tunnetaan vain virastoissa, niistä eivät tiedä kaikki kansalaiset muulla tavoin kuin sanomalehtien pikku-uutisista. Oppaita, myönteistä opastusta ja opaskirjoja me ennenkaikkea tarvitsemme metsissä samoilua varten. Kielto on hyvä, mutta se voi johtaa myös päinvastaiseen kuin oli tarkoitettu. Järjestetystä metsäretkeilystä on hyötyä koko yhteiskunnalle. Jo yksin terveydenhoi-

Kuva 1. Houkutteleva retkeilypolku metsän siimeksessä.

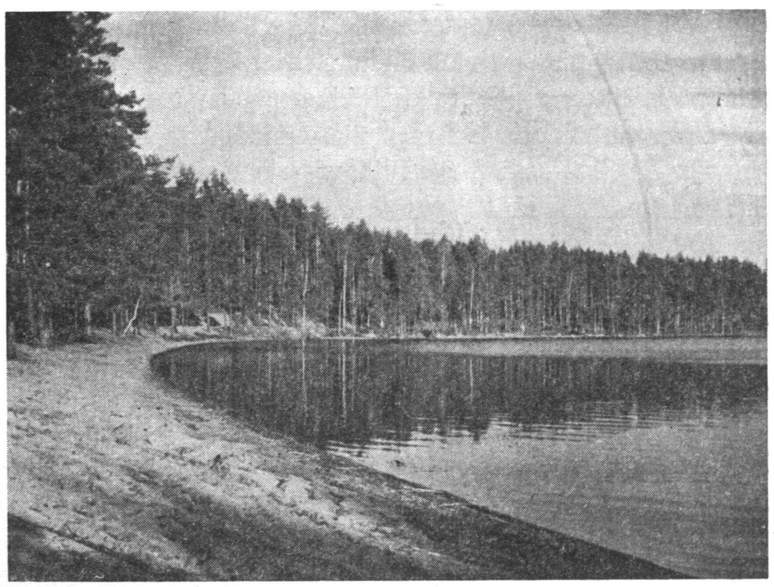

Kuva 2. Metsien ohella kirkasvetiset järvet lisäävät retkeilyreittien viehkeyttä.

don kannalta meidän on muistettava, että metsät ovat kaupunkien keuhkot. Ilman niitä käy hengittäminen raskaaksi.

On joskus huomautettu, ettei metsäretkeilyn kehittäminen meillä ole lainkaan suositeltava, koska on vaara olemassa, että ajattelemattomat metsänkulkijat voivat aiheuttaa metsäpaloja ja vikuuttaa tai turmella luontoa ja puita. Luulisin, että tällainen pelko on aiheeton, jos metsäretkeily saa määritellyt muodot ja jos neuvontaa ja valvontaakin pidetään yllä.

Nykyisenä sota-aikana n.k. keräily- ja talkootoimissa liikutaan entistä enemmän metsissä. Kerätään marjoja, sieniä, lehdeksiä, pajun ja kuusen kuorta, pihkaa, jäkäliä, risuja ja oksia, käpyjä, muurahaisen munia jne. On kuitenkin todennäköistä, että tämä keräilyinto laimenee sodan päätyttyä. Keräilijät eivät toisaalta paljonkaan ehdi kiinnittää huomiotaan varsinaiseen metsään ja metsän elämään, sillä sota-ajan pula ja pakko ovat antaneet aiheen liikkua metsissä aivan toisissa tarkoituksissa. Kuitenkin voi tällainenkin metsänkävijä saada sellaisia herätteitä, että hänestä kehittyy vihdoin metsänystävä, jopa oikea metsäretkeilijäkin.

Varsinainen metsäretkeily ja n.k. suunnistaminen poikkeavat myöskin toisistaan, joskin niillä on yhteistäkin. Suunnistajalla on kiire, hän koettaa seurata maastokarttaa ja etsiä vain määrättyjä merkkipisteitä, mutta hän ei ehdi kiinnittää huomiota siihen, mitä luonto opettaa; hän »ei näe metsää puilta». Monet metsänomistajat eivät pidä suunnistajista, sillä kilpasuunnistajat tuskin aina varovat esim. taimistoja ja saattavat oikaista aidatun viljelysmaankin poikki katsomatta jalkoihinsa. Toisaalta voi monesta suunnistajasta tulla oikea metsänkävijä ja on suunnistamisesta varsinkin maan puolustuksen kannalta hyötyä. Totutaan liikkumaan metsämaastossa. Siitä on ollut talvisodastamme ja paraillaan käytävissä kamppailuissa jo lukuisasti tuoreita esimerkkejä. Suunnistamistaito on auttanut ratkaisevasti monissa voittoisissa taisteluissa.

Suomen Metsätieteellinen Tutkimuslaitos, Helsingin Yliopisto ja Metsätieteellinen seura ovat suuresti myötävaikuttaneet kansallispuistojen, luonnonpuistojen ja suojametsäalueiden muodostamiseen. Metsätieteellisen seuran kokouksissa on sangen usein käsitelty luonnonpuistokysymyksiä ja niin ollen valmistettu pohjaa myös metsäretkeilyaatteen leviämiselle. Tämän ajatuksen lämpimiä kannattajia ja toteuttajia on olleet ennenkaikkea professori O. Heikinheimo ja professori Linkolavainaja, mutta myöskin professorit Yrjö Ilvessalo ja Erkki Laitakari, joiden 50-vuotispäivän kunniaksi Suomen Metsätieteellinen Seura on omistanut tämän niteensä.

DAS WANDERN IN DEN WÄLDERN.

REFERAT.

In dem Aufsatz wird die gesundheitliche und aufklärende Bedeutung des Wanderns in den Wäldern vor allem für die städtische Bevölkerung behandelt und Mitte und Wege aufgezeigt, es zu fördern.